

LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ ALAN YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN KORONAVİRÜS ALGILARINI METAFOR YOLU İLE TESPİT ETMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

A STUDY ON THE DETECTION OF CORONAVIRUS PERCEPTIONS OF FOREIGN STUDENTS RECEIVING TOURISM EDUCATION AT THE UNDERGRADUATE LEVEL THROUGH METAPHOR

Gencay SAATCI* & Murat AKSU**

* Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Turizm Fakültesi, TÜRKİYE e-mail: gencaysaatci@comu.edu.tr
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7842-989X>

** Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Turizm Fakültesi, TÜRKİYE e-mail: drmurataksu@comu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2429-4624>

Geliş Tarihi: 31 Ağustos 2020; Kabul Tarihi: 01 Ekim 2020
Received: 31 August 2020; Accepted: 01 October 2020

ÖZET

Bu çalışma ile lisans düzeyinde turizm eğitimi alan yabancı uyruklu öğrencilerin koronavirüs kavramına ilişkin olarak geliştirmiş oldukları metaforların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin koronavirüs kavramını açıklamada hangi metaforları kullandığı ve ortak özellikleri dikkate alındığında hangi gruplar altında toplanabildiği sorularına cevap aranmıştır. Araştırmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Turizm Fakültesinde okuyan 87 yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Koronavirüs salgınının ortaya çıkması sonucu alınan tedbirlerden dolayı yabancı uyruklu öğrencilere anket formu elektronik posta yolu ile ulaştırılmıştır. Araştırma verileri 30 Mart 2020-4 Mayıs 2020 tarihleri arasında 22 tane anket toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde veriler, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre koronavirüs kavramı 8 kategoride incelenmiştir. Kategoriler “Doğa Olayları”, “Sağlık”, “Hayatı Sorgulama”, “Eğitim”, “Ölüm”, “Savaş”, “Sanat” ve “Yenilik” olarak ortaya çıkmıştır. Metaforların nedenleri incelendiğinde, tüm dünyanın ve ülkenin etkilendiği, planların aniden değişebileceği ve hızla yayılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca sağlığın tehdit altında olduğu, çaresiz insanların öldüğü, ölümün hatırlatıldığı, özgürlüklerin kısıtlandığı ve insanlardan korktukları belirtilmiştir. Öte yandan, insana farkındalık ve değer katan şeylerin temizlik, hijyen ve sabrın önemini anlaşıldığı bir süreç olduğu vurgulandı. Araştırmanın en dikkat çekici sonucu; öğrencilerin turizm ile ilgili herhangi bir metafor geliştirmemiş olmalarıdır. Ayrıca araştırma verilerinde katılımcılardan ortak bir görüş tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Koronavirüs, Öğrenci, Metafor, Yabancı Uyruk.

Jel Kodları: M30, M31.

ABSTRACT

In this study, the metaphors developed by foreign students studying undergraduate tourism was aimed to the concept of coronavirus are examined. In the study, answers were sought for the questions of which groups can be collected by considering the metaphors used by foreign students to explain the concept of coronavirus and their common features. The sample of the study consists of 87 foreign students studying in Çanakkale Onsekiz Mart University Tourism Faculty. Semi-structured questionnaire form was used to collect the data. Due to the measures taken as a result of the coronavirus outbreak, a questionnaire was sent to foreign students via e-mail. Research data 22 questionnaires were collected between 30 March 2020 and 4 May 2020. The data obtained as a result of the research was carried out with the help of content analysis, which is one of the qualitative research methods. Most of the participants study in the 2nd and 3rd grades. According to the research findings, the concept of coronavirus was examined in 8 categories. The categories emerged as "Natural Events", "Health", "Thinking About Life", "Education", "Death", "War", "Art" and "Innovation". When the causes of metaphors are examined, it is stated that the world and the country are affected, plans could change suddenly and spread rapidly. In addition, it was stated that health was under threat, helpless people died, death was reminded, freedoms were restricted and people were afraid. On the other hand, it was emphasized that what adds awareness and value to people is a process where the importance of cleanliness, hygiene and patience is understood. The most remarkable result of the research; is that students have not developed any metaphors about tourism. In addition, a common opinion from the participants was not found in the research data.

Keywords: Tourism, Coronavirus, Student, Metaphor, Foreign Nationality.

Jel Codes: M30, M31.

1. GİRİŞ

Çağdaş toplum olmanın göstergelerinden biri de toplumdaki insanların eğitim ve öğretim düzeyidir. Eğitim ve öğretim düzeyi yüksek toplumlar daha gelişmiş ve kalkınmış olarak kabul edilmektedir. Gelişmiş ve kalkınmış ülke olmanın önemli göstergelerden biri de ülkesinde yaşayan genç nüfusun hem ülke içindeki hem de ülke dışındaki hareketliliğidir. Turizm bu hareketlilikte önemli rol oynamaktadır. Eğitim amacıyla Türkiye'ye başka ülkelerden gelen öğrenciler de bulunmaktadır. Koronavirüs salgını sürekli eğitim ve öğretim kurumlarını da etkilemiştir. Türkiye'de 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla kalabalık sınıfların yüksek risk unsuru oluşturacağı düşüncesiyle, ilköğretim, lise ve üniversitelerde eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu dönemde öğretim elemanları ve kamu personelleri için de esnek çalışma düzeni sağlanmıştır (Kıvılcım, 2020). UNESCO'ya göre, dünyadaki öğrenci nüfusunun %91'i ülke çapındaki bu kapanmalardan etkilenmiştir. İçlerinde yerleştirilmiş kapanışların uygulandığı ülkeler de bulunmaktadır. Daha savunmasız ve dezavantajlı topluluklar, uzaktan öğrenmeye devam edemedikleri için salgından daha fazla etkilenmiştir (Kutlu, 2020). Koronavirüsün insanlar üzerinde ekonomik, sosyo-kültürel ve psikolojik etkilerinin olduğu görsel ve işitsel basında konunun uzmanları tarafından tartışılmaktadır. Ancak koronavirüsün insanlar üzerindeki etkisi sağlık uzmanları tarafından net olarak henüz ortaya konulamamaktadır. Bu süreç içerisinde koronavirüsün insanları ve hayatlarını nasıl etkilediğine yönelik çeşitli yöntemleri kullanılarak araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırma yöntemlerinden biri de bu çalışmada kullanılmış olan nitel araştırma yöntemlerinden metafor yöntemidir.

Turizm alan yazınında, birçok yazar turizm, alternatif turizm, yiyecek, tropik destinasyon, efsane, macera, barış, sakin şehir, Türk mutfağı, Türkiye, İstanbul ve turist rehberliği gibi kavramları metafor yoluyla incelemiştir (Dann, 2002; Laing ve Crouch, 2009;

Taş, vd. 2016; Kulakoğlu Dilek, vd. 2016; Yağcı ve Avcıkurt 2017; Seyitoğlu ve Çakır, 2017; Jaworska 2018; Şahin ve Yalım Kaya, 2018; Köroğlu, Manav ve Karaca 2018; Şahin, Tezcan ve Bekci 2018). Metafor yöntemi bir kavram hakkındaki zihinlerdeki algıları anlamak açısından literatürde kullanılmaktadır. Bu çalışmada da koronavirüs salgınının yabancı uyruklu turizm öğrencilerini nasıl etkilediğini tespit etmek için metafor yöntemi ile inceleme yoluna gidilmiştir. Böylece yabancı uyruklu öğrencilerin algıları tespit edilerek olumsuz algıların giderilmesine yönelik önlemlerin alınması sağlanacaktır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

T.C. Sağlık Bakanlığı (2020)'nin verdiği bilgilere göre; Koronavirüs (CoV), soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-CoV) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS-CoV) gibi daha ciddi hastalıklara kadar çeşitli hastalıklara neden olan büyük bir virüs ailesindedir. Koronavirüsler, hayvanlar arasında dolaşan bir virüs ailesidir, ancak insanlarda da görülebilmektedir. Aralık 2019'da Orta Çin'in en büyük şehri olan Vuhan'da ortaya çıkan Koronavirüs, yüksek ateş, öksürük ve nefes darlığı gibi solunum yolu belirtileri görülen hastalar üzerinde gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda Ocak 2020'de tanımlanarak tıp literatürüne geçmiş bir virüstür (Aygün ve Ünal, 2020). Koronavirüs kavramı taç veya çelenk anlamına gelen Latince "korona" kelimesinden türetilmiştir. Taç veya güneş figürünü anımsatan bir görüntü oluşturan virüsün yüzeyinde proteinlerden oluşan viral (yayılmaya müsait virüsler) sivri peplomerler (zarflı virüslerin yüzeylerini taç gibi çevreleyen ve çivi proteinler olarak da adlandırılan çıkıntılar veya glikoprotein uzantılar) bulunmaktadır (Alpago ve Oduncu Alpago, 2020). Aşağıdaki Tablo 1'de bugüne kadar meydana gelen salgın hastalıklar, zamanları, nedenleri, ilaçları ve temel sonuçları verilmiştir.

Tablo 1. Tarih Boyunca Salgın Hastalıklar

Hastalık	Tarih	Nedeni	İlacı	Sosyo-ekonomik Sonuçları
Çiçek	12. yy.	Virüs	Aşı	Çocuk ölümleri
Lepra	13. yy.	Bakteri	Antibiyotik	Vücutta deformasyon ve toplumdaki dışlanma
Veba	14. yy.	Bakteri (?)	(?)	Kitlesele ölümler ve sosyoekonomik yaşamın durması
Frengi	15. yy.	Bakteri	Antibiyotik	Cinsel Hastalık
Dizanteri	16. yy.	Virüs, Bakteri, Amip	Antibiyotik	Kirli sular ve yoksulluk
Tüberküloz	17. yy.	Bakteri	Antibiyotik	Hijyen, beslenme eksikliği ve yoksulluk
Kolera	19. yy.	Bakteri	Antibiyotik	Kirli sular, hijyen, beslenme eksikliği ve yoksulluk
HIV/AIDS	20. yy.	Virüs	Antiretroviral tedavi	Cinsel hastalık
Ebola, Kuş Gribi, Domuz Gribi, Deli Dana, KKKA, SARS, MERS	21. yy.	Virüs	İlaçla tedavi, aşı, mutasyon	Küresel salgın, turizm sektöründe kısa dönemli bölgesel gerileme
COVID 19	2019	Virüs	(?)	Kitlesele ölümler ve sosyoekonomik yaşamın durması

Kaynak: Alpago ve Oduncu Alpago, 2020.

Tablo 1’de yer alan bilgiler ışığında; hemen hemen her yüzyılda salgın olarak adlandırılabilen bir hastalığın meydana geldiği ve bu hastalıkların da olumsuz sosyoekonomik sonuçları beraberinde getirdiği ifade edilebilmektedir. Bunun yanında salgının olumlu etkileri de olmuştur. Örneğin doğanın yapısı olumlu şekilde değişmeye başlamıştır. Çünkü insanların eve çekilmesi ve özellikle sanayi faaliyetlerinin yavaşlaması ile doğa kendi olağan ritmine geri dönüş sürecine girmiştir. İstanbul’da hava kirliliği %30 civarlarında azalırken, boğazda yunusların yüzmeye başladığı görülmüştür. Ayrıca dünyanın çeşitli yerlerinde yaşanan savaşlar ve silahlı çatışmalar durma noktasına gelmiştir (Afacan ve Avcı, 2020). Salgınlar tüm dünyada hayatın her alanında önemli yıkıcı sonuçlara yol açmıştır. Özellikle koronavirüsün hızla yayılması ve çok sayıda ülkeye ulaşmış olması nedeniyle ülkeler sınırlarını kapatmış, seyahat kısıtlamaları oluşturmuştur. Ülke içerisinde bulaşmasını engellemek amacıyla okullar tatil edilmiş, bazı sektörlerdeki iş yerleri kapatılmış, pek çok iş yeri çalışmaya ara vermek zorunda kalmış, evden çalışma yaygınlaşmıştır (Soysal, 2020). Okulların salgın dönemlerinde kapatılmasının birçok yönden olumlu etkisi olmaktadır. Öğrencilerin gün içerisinde bir araya gelerek birbirleriyle yakın temasları göz önünde bulundurulduğunda viral bulaşıcılığın artmasında mükemmel bir virüs taşıyıcısı konumundadırlar. Enfekte olduklarında, genellikle virüsün ailelere geçmesi ve sonrasında hızla iş çevrelerine yayılması olasıdır. Bu noktada okulların kapatılması yayılım zincirinin kırılmasında ve enfeksiyon oranlarının yavaşlatılmasında yardımcı olan sosyal mesafenin oluşumunu sağlamaktadır. Dolayısıyla okulların kapatılması ile ilgili yapılmış birçok çalışma, yükselen bir pandemiye müdahale etmenin en iyi yolu olarak belirtilmektedir (Germann vd., 2019; akt. Demir Öztürk, Kuru ve Demir Yıldız, 2020). Salgını önlemek amaçlı sıralanan tüm bu gelişmelerin ekonomik, kültürel ve toplumsal açıdan oldukça olumsuz etkileri de olmuştur Söz konusu salgınlar ile bulaşıcı hastalıkların sosyoekonomik olarak daha zayıf durumda olan insanları en çok etkilediği de bir gerçektir.

Psikolog Aksakallı (2020) verdiği bilgilerde ise uzmanların koronavirüs ile ilgili yeni bir hastalığın doğduğuna, literatüre yeni bir isim getirildiğini ve bu hastalığın “koronafobi” olarak da adlandırıldığını belirtmiştir. Koronafobi, psikolojik ve sosyal birtakım problemlere yol açabilmektedir. Kişilerde kontrol edilemeyen bir stres halinde devam ederse, kişilerin kaçınma davranışları sergilemesine neden olacak ve bu davranışlar da kişilerin bireysel davranışlarını büyük ölçüde kısıtlayacaktır. Kişilerin yaşadığı yoğun kaygı, endişe ve belirsizlik durumu vücutlarının farklı tepkiler vermesine, yaşam kalitelerinin bozulmasına yol açabilmektedir. Koronavirüsün etkileri hala tartışma konusu olmakla beraber çalışmalar ilerledikçe koronavirüs ile ilgili etkilerin daha iyi anlaşılacağı düşünülmektedir. Türkiye’de yabancı öğrencilerin ise ekonomik etkilerin haricinde ülkelerinde ve ailelerinden uzakta olmalarından dolayı psikolojik sorunları yaşamaları daha fazla olacaktır.

Metafor çalışması bu psikolojik sorunları anlamada katkı sağlayabilecektir. Metafor kelimesi Yunanca’daki Meta ve Pherein kelimelerin birleşmesinde meydana gelen Metapherein’den gelmektedir (Levine, 2005:172). Kaplan ve Kızırdırcı (2017: 615), “Bir kavram ya da durumun insanlar tarafından çeşitli benzetmeler kurularak anlatılması” olarak metaforu tanımlamaktadır. Başka bir ifadeyle metaforu tanımlamak gerekirse bir kavramın ya da olayın bireyde yarattığı algı veya algılar olarak ifade edilebilir. Bundan dolayı metafor bir algılama sürecidir. İnsanlar böylece bir kavramı başka bir kavramla açıklamakta ve o kavram ile ilgili algıladığı duygu ve düşünceyi daha derinlemesine ifade etmektedir (Eraslan, 2001:1).

İnsanların metafor yöntemini kullanılarak algıladığı duygu ve düşünce üretme sürecine “metaforik düşünce” denilmektedir. Metaforik düşünme süreci çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bunlardan en yaygın ve kullanışlı olanı aşağıdaki gibidir (Sezer, 2003: 89):

- İlk önce açıklanmak ya da anlamlandırılmak istenen soyut bir olgu oluşturulmaktadır. Örneğin turizm kavramı gibi soyut olan bir unsur oluşturulur.
- İkinci aşamada turizm olgusunu açıklamak için kullandığımız somut bir olgu oluşturulur.
- Son aşama olarak soyut ve somut olgu arasında kurulan benzeşmeler oluşturulur.

Metafor süreçleri incelendiğinde ilk önce bir olgu ya da kavram belirlenmektedir. Bu olgu ya da kavramının metaforik olarak incelenebilmesi için bir derinliği olmalıdır. Bu süreçte araştırmacının bilgili ve deneyimli olması önemli olmaktadır. Çünkü buradaki seçim tamamen araştırmacının bilgi ve birikimle alakalıdır. Araştırmacıdan sonra diğer önemli olan ise sürece katılanlarla ilgilidir. Araştırmaya katılanlarının metafor süreciyle ilgili bilgi ve deneyim sahibi olmaları da önemli olmaktadır. Bundan dolayı araştırmacının bilgi ve deneyimi ile özellikle araştırma sürecine katılanların bilgi ve deneyimi ile metafora yönelik olgu ya da kavram belirlenmektedir. Son olarak da araştırmaya katılanlara seçilen metafor ile ilgili bilgi verilmektedir (Eraslan, 2011:4).

Turizm alan yazında metafor yöntemi kullanılarak yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Dann (2002), özellikle gelişmekte olan dünyadaki hedef destinasyonlarda dilin önemini vurgulamaktadır. Dann (2002)'ın iddiası makul olsa da bunu ispatlamak için çok az kanıt bulunmaktaydı. Metaforların, insanların düşüncelerini ve eylemlerini etkilemek için pazarlamacılar tarafından sıklıkla ikna edici bir potansiyel taşıdığı gösterilmiştir.

Laing ve Crouch (2009) çalışmasında bir seyahat deneyiminin ardındaki olağanüstü etkiye sahip efsane, macera ve fantezi metaforlarını araştırmıştır. Bu metaforların seyahat edenlerin motivasyonu ve seyahat deneyimleri etkilemede rol oynadığı belirtilmiştir. Bunun gelecek pazarlama faaliyetlerinde kullanılabileceği belirtilmiştir. Özellikle metaforların insan davranışlarının ortaya çıkarılmasında etkili olabileceği vurgulanmaktadır.

Taş vd. (2016), çalışmalarında alternatif turizm kavramı yönelik ortaöğretim öğrencilerinin hangi metaforlarla açıkladıklarını araştırmışlardır. Bu amaca yönelik olarak 95 öğretim öğrenciyle görüşmüşlerdir. Katılımcıların alternatif turizm kavramına yönelik 5 farklı metafor oluşturdukları ortaya çıkmıştır. Bunlar; doğal güzellikler, mekân ve ekonomik, çeşitlilik, sosyal ve kültürel özellikler ve genel bir algılama olarak kategorize edilmiştir.

Kulakoğlu Dilek, vd. (2016), çalışmalarında değişik düzeylerdeki otel yöneticilerinin turizm kavramı, barış kavramı ve turizm-barış kavramı gibi algılarını metafor yöntemiyle incelemeyi amaçlamışlardır. Metafor analizi sunucunda turizm-barış kavramına yönelik dört kavram ortaya çıkmıştır. Bunlar; ekonomik, duygusal, ilişkisel ve bütünseldir. Diğer bir bulgu ise otel yöneticilerinin turizm-barış kavramını daha çok ilişkisel ve bütünsel olarak görmeleridir.

Jaworska (2018), çalışmasında tropik destinasyonlarda metaforların tanımlanması ve analizine ilişkin kapsamlı bir yaklaşım kullanarak ne tür metaforların kullanıldığını araştırmıştır. Çalışma sonucunda 5 metafor üretilmiştir. Bunlar; vücut, tat, koku, din ve doğal elemandır. Ayrıca, tropik destinasyonların tariflerinde metafor kullanımının önemli şekilde arttığını vurgulamıştır.

Şahin ve Yalım Kaya (2018), metafor yöntemini kullanarak yiyecek metaforları üzerine çalışmıştır. Araştırma sonucunda altı kategori ortaya çıkmıştır. Bunlar sırası ile edebi metinler, dilsel karşılaştırma, kavramsal çalışmalar, eğitim, diaspora ve diğerleri olarak sıralanmaktadır. Alan yazında sonucunda yiyecek metafora ile ilgili araştırmalarının yarısından çoğunun edebi metinler olduğu bulunmuştur. Çalışmanın diğer sonucu ise yiyecek metaforları kullanılarak insanların karakterleri ile toplumların etnik kökenlerinin ortaya çıkarılabileceği ortaya çıkmıştır.

Yağcı ve Avcıkurt (2017), çalışmalarında İzmir Seferihisar'daki yöre halkına metafor yöntemi kullanarak "Sakin Şehir" kavramına yönelik algılarını tespit etmek istemişlerdir. Katılımcıların 83 farklı metaforu tekrarladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sonucunda 7 farklı kategori elde edilmiştir. Metafor analizi sonucunda olumlu metafor sayısının dörtte üçe yakını olumlu metafor olduğu geride kalanların ise olumsuz metafor olduğu bulunmuştur.

Köroğlu, Manav ve Karaca (2018), çalışmalarında turizm rehberliği bölümündeki katılımcıların Türk Mutfağına yönelik algılarını metafor yöntemi ile ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda Türk Mutfağına yönelik 10 kategoride metafor ortaya çıkmıştır. Katılımcıların doğa ile ilgili kavramları daha çok kullandıkları anlaşılmıştır. Özellikle gökkuşağı, okyanus, dünya ve güneş gibi kavramlara benzetilmiş. Bu metaforların nedenleri incelendiğinde katılımcıların ortak görüş tespit edilmiş.

Şahin, Tezcan ve Bekci (2018), çalışmalarında iç turizm hareketlerine katılan yerli turistlerin Türkiye, İstanbul, Turizm ve Turist Rehberi kavramlarını metafor yöntemi ile nasıl açıkladıklarını araştırmışlardır. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda 30 anket kullanıma uygun bulunmuş. Metafor analizi sonucunda katılımcıların Türkiye kavramı için 22, İstanbul kavramı için 19, Turizm kavramı için 22 ve Turist Rehberi kavramı için 22 adet metafor kullandığı bulunmuştur. Katılımcıların kullandıkları metaforları olumlu yönde algıladıkları sonucuna ulaşılmış.

Seyitoğlu ve Çakır (2017), çalışma, turizm eğitimi alanların eğitim ve staj algılamalarının metaforik analizlerle incelemesi ve turizm öğretmenlerinin metafor kullanma konusundaki farkındalıklarını arttırmak amaçlanmaktadır. Çalışmanın evrenini Antalya Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi'nden son sınıfta okuyan 94 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış bir anket ile toplanmıştır. Sonuç olarak mevcut araştırma, öğretmenlerin öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini incelemek ve anlamak için metafordan faydalanabileceğini belirtmektedir. Ayrıca, turizm eğitimi ve daha iyi staj koşullarının öğrencilerin gelecekteki kariyerleri için fırsatlarını sağlayacağını göstermiştir. Öğrencileri beklentileri sektörde kalma konusunda olumlu tutumlar yaratmaktadır.

3. YÖNTEM

Araştırma lisans düzeyinde turizm eğitimi alan yabancı uyruklu öğrencilerin Koronavirüs ile ilgili algılarını metafor yolu ile tespit etmeyi amaçlamaktadır. Yapılan araştırma ile çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevapları aranmıştır.

- Yabancı uyruklu öğrencilerin Koronavirüs kavramı için kullandıkları metaforlar nelerdir?
- Kullanılan metaforların ortak özellikleri incelendiğinde hangi gruplar altında kategorize edilmektedir?

Araştırma verileri, nitel araştırma yöntemi ile toplanmıştır. Çalışmanın deseni de olgu bilim biçiminde düzenlenmiştir. Olgu bilim araştırmaları, farkında olunan ancak derinlemesine ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanılması olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu doğrultuda çalışmanın evreni Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Turizm Fakültesinde okuyan 87 yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Bu aynı zamanda çalışmanın örneklemi de oluşturmaktadır. Böylece yabancı uyruklu öğrencilerin "Koronavirüs" hakkındaki düşünceleri metafor yardımı ile nasıl kavramsallaştırdıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından metaforları ortaya çıkarmak için yarı yapılandırılmış anket formu hazırlanmıştır. Koronavirüs salgınının ortaya çıkması sonucu alınan tedbirlerden dolayı yabancı uyruklu öğrencilere anket formu elektronik posta yolu ile

ulaştırılmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin elektronik posta adreslerine 30 Mart 2020 tarihinde anket formu gönderilmiştir. Dönüş oranı düşük olduğundan 13 Nisan 2020 tarihinde tekrardan anket formu gönderilmiş ve 4 Mayıs 2020 tarihinden itibaren veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Yabancı uyruklu turizm öğrencilerinden elektronik posta yolu ile “Koronavirüs.....gibidir; çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğrencilerden toplam 22 adet veri formu elde edilmiştir. Nitel araştırmalarda herhangi bir genelleme yapma amacı taşımadığından, incelenen olay ya da olguyu ölçmekten ziyade derinlemesine anlamaya çalışmak daha önemli görülmektedir. Bu nedenle geniş bir örneklem kitlesi yerine araştırmanın amacına uygun küçük örneklem grubu ile çalışılması daha faydalı sonuçlar sağlayabilmektedir (Akıncı ve Sönmez, 2015). Araştırma sonucunda elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yardımıyla gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi araştırmanın kuramsal olarak çok açık ifade edilemediği veya daha derinlemesine bir analize gereksinim duyulduğu durumlarda gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2011). Yabancı uyruklu öğrencilerin geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi aşaması şu şekilde gerçekleştirilmiştir; metin haline getirme, kodlama ve ayıklama aşaması, örnek metafor imgeleri derleme aşaması, kategori geliştirme aşaması, geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması olarak yapılmıştır. Kontrolü yapılan verilerden katılımcılara ait veriler için K1...K22 şeklinde kısaltmalar kullanılmıştır. Veriler detaylı bir şekilde irdelenerek, çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliğini artırmak amacıyla, soru formunda yer alan ifadelerle doğrudan yer verilerek yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

Aşağıdaki Tablo 2’de katılımcılara ait demografik özellikleri yer almaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		Sayı	Yüzde	Demografik Özellikler		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	10	45,45	Sınıf	1.Sınıf	2	9,09
	Erkek	12	54,55		2.Sınıf	8	36,37
Yaş	19 Yaş	3	13,64		3.Sınıf	8	36,37
	21 Yaş	4	18,18		4.Sınıf	4	18,17
	22 Yaş	7	31,82	Ülke	Afganistan	1	4,54
	23 Yaş	5	22,73		Azerbaycan	1	4,54
	24 Yaş	2	9,09		Filistin	1	4,54
29 Yaş	1	4,54	Kazakistan		1	4,54	
Sınav Türü	YÖS	9	40,91		Kırgızistan	1	4,54
	YTB	13	59,09		Moldova	2	9,09
Bölüm	Turizm İşletmeciliği	18	81,82		Özbekistan	3	13,64
	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	4	18,18		Suriye	1	4,54
Barınma	Ev	12	54,55		Türkmenistan	6	27,31
	Yurt	10	45,45		Ukrayna	4	18,18
				Ürdün	1	4,54	

Katılımcıların 10’u (%45,45) kadın, 12 tanesi (%54,55) de erkektir. Katılımcıların büyük çoğunluğu 2. sınıf (%36,37) ve 3. sınıfta (%36,37) öğrenim görmektedir. Katılımcıların yaş grupları incelendiğinde ise; 22 yaşında yedi (%31,82) kişi, 23 yaşında da beş (%22,73) bulunmaktadır. Katılımcı olan yabancı uyruklu öğrencilerin okudukları bölüme gelme kanalları incelendiğinde de 13 katılımcı (%59,09) Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar

Başkanlığı'nın vermiş olduğu Türkiye Bursları ile, 9 katılımcı (%40,91) da Yabancı Uyruklu Öğrenci sınavı ile kayıt yaptırmışlardır. Bölüm bazında ise; 18 katılımcı (%81,82) Turizm İşletmeciliği (Konaklama İşletmeciliği) Bölümü'nde, 4 katılımcı (%18,18) da Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Bölümü'nde öğrenim görmektedir. Katılımcılardan 12 kişi (%54,55) evde, 10 kişi (%45,45) de yurttadır. Son olarak katılımcıların geldikleri ülkeler de 6 kişi (%27,31) Türkmenistan, 4 kişi (%18,18) Ukrayna, 3 kişi (%13,64) Özbekistan, 2 kişi (%9,09) Moldova, 1'er kişi (%4,54) de Afganistan, Azerbaycan, Filistin, Kazakistan, Kırgızistan, Suriye ve Ürdün olarak sıralanmaktadır.

Aşağıdaki Tablo 3'te katılımcıların Koronavirüs kavramına ilişkin geliştirmiş oldukları metaforlar, kategorileri ve öğrenci sayıları yer almaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Koronavirüs Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor Kategorileri	Geliştirilen Metaforlar	Metafor Sayısı	Yüzde
1 Doğa Olayları ile İlgili Metaforlar	Şimşek, Çanakkale'nin Havası, Sel, Afet, Yabani Ateş, Deprem	6	%27,28
2 Sağlık ile İlgili Metaforlar	Panik ve Korku Salan Bir Virüs, Hastalıklı Bit, Nezle, Küresel Çapta Pandemi	4	%18,18
3 Hayatı Sorgulama ile İlgili Metaforlar	İnsanlara Farkındalık Katmak İçin Bir Mesaj, Hayat Dersi	2	%9,09
4 Eğitim ile İlgili Metaforlar	Bilinmeyen Bir Problem, Okul	2	%9,09
5 Ölüm ile İlgili Metaforlar	Ölümü Hatırlatmaya Gelen Mesaj, Ecel	2	%9,09
6 Savaş ile İlgili Metaforlar	Tehlikeli Bir Düşman, Savaş	2	%9,09
7 Sanat ile İlgili Metaforlar	Kukla Tiyatrosu, Oyundaki Dünyanın Kötü Kralı	2	%9,09
8 Yenilik ile İlgili Metaforlar	Bir Çağın Sonu ve Yeni Bir Çağın Başlangıcıdır, Yenilik Taşıyan Fırsat	2	%9,09
Toplam		22	%100

Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan yabancı uyruklu öğrencilerin "Koronavirüs" kavramına ilişkin olarak geliştirmiş oldukları metafor kategorileri toplam 8 başlık altında toplanmıştır. En fazla metafor (r=6) "Doğa Olayları" kategorisinde bulunmaktadır. Bu kategoriye "Sağlık ile İlgili Metaforlar" (r=4) takip etmektedir. "Hayatı Sorgulama", "Eğitim", "Ölüm", "Savaş", "Sanat" ve "Yenilik" kategorilerinde geliştirilen metafor sayıları eşittir (r=2). Söz konusu bu kategorilerde bulunan ifadelerden bazıları aşağıdaki gibidir:

Doğa Olayları ile İlgili Metaforlar

- K11= "Koronavirüs şimşek gibidir; çünkü bir bölgede patlıyor ama bütün ülke görebiliyor."
- K16= "Koronavirüs Çanakkale'nin havası gibidir; çünkü insanı evde kapatabilir ve her an beklemeden planlarını değiştirebilir."
- K20= "Koronavirüs sel gibidir; çünkü bütün dünyaya dağılıyor."
- K6= "Koronavirüs yabani ateş gibidir; çünkü çok çabuk yayılıyor ve söndürmesi çok zor."

Sağlık ile İlgili Metaforlar

- K12= “Koronavirüs insanlara panik ve korku salan bir virüs gibidir; çünkü sağlığımıza tehdit oluşturuyor ve özgürlüğümüz kısıtlanıyor.”
- K7= “Koronavirüs nezle gibidir; çünkü ölümlerin büyük bölümü zatürre gibi solunum yolu hastalıklarıyla gerçekleşiyor.”
- K2= “Koronavirüs, küresel çapta pandemidir; çünkü çok kısa zamanda tüm dünyayı kaplamış. En zengin ülkesinden en fakir ülkesine tüm her bölgeyi etkisi altına almıştır.”

Hayatı Sorgulama ile İlgili Metaforlar

- K8= “Koronavirüs benim için insanlara farkındalık katmak için bir mesajdır; bu zamana kadar kimse yaptıklarının farkında değildi. Küçük sanıp, değer vermediğimiz şeylerin aslında büyük mutluluk olduğunu anlatan (mesela insanlarla endişesiz temas edebilmek, sarılmak, sokağa hiç bir şeyi düşünmeden çıkabilmek, maskesiz rahat nefes alabilmek, sınırların açık olması ve seyahat etmek istemesek bile bu fırsatın mevcut olması gibi). Umarım pandemi bittikten sonra doğayı korumak için insanlar fakında olup, umursamazlıktan gelmeden, aksine her birey elinden geleni yapacaktır.”
- K5= “Koronavirüs bir hayat dersidir, çünkü hastalık yayılmaya başladıktan sonra çok şeye dikkat etmeye başladık. Örneğin temizlik, hijyen, sabır ve sayamadığımız çok şeyi bize öğretti dikkat etmemizi sağladı.”

Eğitim ile İlgili Metaforlar

- K19= “Koronavirüs bir okul gibidir; çünkü hiç bitmeyecekmiş gibi.”
- K13= “Koronavirüs bana göre bir bilinmeyen problem gibidir; çünkü daha fazla korku uyandırır.”

Ölüm ile İlgili Metaforlar

- K1= “Koronavirüs ölümü hatırlatmaya gelen mesaj gibidir; çünkü biz insanlar dünya hayatına o kadar bağlandık ki ölümü unutuyoruz.”
- K15= “Koronavirüs ecel gibidir; çünkü herkesi öldürüyor.”

Savaş ile İlgili Metaforlar

- K4= “Koronavirüs savaş gibidir; çünkü savaştayken hepimiz evde oturmak zorunda kaldık.”
- K9= “Koronavirüs tehlikeli bir düşman gibidir; çünkü masum ve çaresiz olanlar ve büyükleri öldürüyor.”

Sanat ile İlgili Metaforlar

- K14= “Koronavirüs bana göre kukla tiyatrosu gibidir; çünkü tiyatro sonunda oyuncuların gerçek yüzünü görüyoruz, hepimiz değil tabii ki, ama görüyoruz.”
- K10= “Koronavirüs oyundaki Dünya'nın kötü kralı gibidir; çünkü herkes ona şu anda itaat ediyor ve onun tahtan gitmesini istiyorlar, mücadele ediyorlar ama sonu nasıl olacak bütün bu çabanın belli değil.”

Yenilik ile İlgili Metaforlar

- K22= “Koronavirüs bir çağın sonu ve yeni bir çağın başlangıcıdır; çünkü bildiğimiz her şey değişecek, hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktır.”
- K3= “Koronavirüs bir nevi yenilik taşıyan fırsat gibidir; çünkü bir şeyin sonu diğer şeylerin başlangıcı olabilir.”

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yapılan çalışma ile lisans düzeyinde turizm eğitimi alan yabancı uyruklu öğrencilerin “Koronavirüs” kavramına ilişkin olarak geliştirmiş oldukları metaforlar incelenmiştir. Araştırmanın en dikkat çekici sonucu; öğrencilerin turizm ile ilgili herhangi bir metafor geliştirmemiş olmalarıdır. Bu sonuç normal karşılanabilir çünkü koronavirüs sağlıkla ilgili bir kavram olduğundan katılımcıların doğrudan turizm ile ilgili metafor geliştiremedikleri düşünülebilir. Ayrıca araştırma verilerinde ortak bir görüş de tespit edilmemiştir. Bunun yanında “koronavirüs” kavramı toplam 8 kategoride incelendiğinde; bunlardan genel olarak olumsuz içerikli ifadelerle sahip olduğu söylenebilecek kategoriler “Doğa Olayları”, “Sağlık”, “Hayatı Sorgulama”, “Eğitim”, “Ölüm”, “Savaş” ve “Sanat”tır. Olumlu sayılabilecek kategori sadece “Yenilik” olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kategoride kavram; bir fırsat ve yeni bir başlangıç olarak ifade edilmiştir.

Metaforların gerekçeleri incelendiğinde ise tüm dünyanın ve tüm ülkenin etkilendiği, ani bir şekilde planların değişebileceği, hızlıca yayıldığı ifade edilmiştir. Bunun yanında sağlığın tehdit edildiği, çaresiz insanların öldüğü, ölümün hatırlatıldığı, özgürlüklerin kısıtlandığı ve insanlara korku saldığı belirtilmiştir. Öte yandan insanlara farkındalık katan ve değer verilmeyen şeylerin, temizliğin, hijyenin ve sabrın önemini anlaşıldığı bir süreç olduğu da vurgulanmıştır. Bu süreçte insanların mücadele ettikleri ancak mücadelenin sonunun nasıl olacağını bir bilinmez olduğu, bilinen her şeyin değişeceği ve farklı şeylerin de başlangıcı olabileceği ifade edilmiştir.

Tüm sonuçlar, koronavirüsün yabancı uyruklu turizm öğrencilerinin çoğunluğunu psikolojik olarak olumsuz etkilediğini göstermektedir. Koronavirüs başta turizm, havacılık ve finans sektörü olmak üzere ekonomik ve sosyal yaşam üzerinde şok etkisi yaratan bir süreç olarak ön plana çıkmaktadır. Koronavirüsün dünyaya daha fazla yayılmasının engellenmesinde en etkili sektörlerden biri de turizm olmuştur. Daha çok turist çekmek yerine salgın hastalıktan dolayı ülkeler önlem amaçlı sınırlarını kapatarak her türlü hareketliliği kısıtlamaya giderek, gönüllü olarak turistik hareketliliği sınırlandırmaya başlamışlardır. Örneğin 2000 yılından sonra ortaya çıkan salgın hastalıkların, turizm sektörü üzerindeki etkileri sadece bölgesel bazda gerçekleşirken, koronavirüsü küresel bir boyutta turizm sektörünü durdurma noktasına getirmiştir (Alpago ve Oduncu Alpago, 2020). Koronavirüsten başka daha önce Dünya’da hiçbir olay bu denli büyük çapta seyahat kısıtlamasına sebep olmamıştır. Nisan 2020 itibarıyla, tüm dünya destinasyonlarının %96’sı salgını önlemeye yönelik seyahat etmeyi kısıtlayan önlemler uygulamıştır (UNWTO, 2020; akt. Bahar ve Çelik İlal, 2020).

Küresel çapta seyahat kısıtlamaları ve uçuş iptalleri devam ederken, ulusal ve uluslararası ölçekte seyahat hizmetlerinin arzı salgına bağlı olarak önemli ölçüde azalmıştır (Acar, 2020). Turizm ile ilgili ilk tedbirler havayolu uçuşlarındaki kısıtlamalar ve iptaller olmuştur. 5 Şubat 2020 tarihinden itibaren Çin, 23 Şubat 2020’den itibaren İran, 29 Şubat 2020’de İtalya, Güney Kore ve Irak ardından 14 Mart 2020’de Almanya, Fransa, İspanya, Norveç, Danimarka, Belçika, Avusturya, İsveç ve Hollanda uçuşları tedbiren durdurulmuştur (Demir, Günaydın ve Demir, 2020). Havayolu işletmeleri, otel işletmeleri, seyahat acentaları gibi turizm endüstrisinin bel kemiğini oluşturan işletmeler başta olmak üzere turizmin tüm kolları bu sıkıntılı süreçten olumsuz yönde etkilendiği ve etkilenmeye devam edeceği düşünülmektedir (İbiş, 2020). Dolayısıyla, 2020 yılının tüm dünyada ve ülkemizde turizm

sektörü açısından kaybedilmiş bir yıl ve kriz yılı olacağı söylenebilmektedir. Özellikle turist gönderen batı ülkelerinde ciddi ölümlerin olması insanların kısa sürede seyahate yönelmelerini olumsuz yönde etkileyebilecektir (Atay, 2020). Bu sebeplerden dolayı Türkiye’de eğitim ve öğretim gören yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri ve sektörleri hakkındaki haklı kaygılarının üniversite, fakülte ve bölüm yönetimlerince giderilmesi için önlemler alınması gerekmektedir. Bu konuda sektör yöneticilerinden destek istenebilir. Belirli aralıklarla sektör temsilcileri, turizm ile ilgili faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde bulunulabilir. Çeşitli toplantılar düzenlenerek öğrencilerin motivasyonları artırılabilir. Örneğin ek olarak öğrencilere, psikolojik destek de verilebilmesi konusunda önlemler alınabilir.

Bunun yanında, akademik ve idari personele de görevler düşmektedir. Akademik ve idari personel ailelerinden uzakta kalan bu öğrencilere karşı daha sabırlı ve bilgilendirici olmaları sürecin daha iyi yönetilmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca Türkiye’ye yurt dışından okumak için gelen öğrenci sayısının daha da artırılması isteniyorsa Türkiye’nin yurt dışındaki algısının nasıl olduğunun anlaşılması da gerekmektedir.

Özellikle koronavirüs sonrası uzaktan eğitim seçenekleri açısından iyi bir alt yapı sunan eğitim kurumları rağbet görmeye başlayacaktır. Aslında ülkemizde uzaktan eğitim tekniklerinden faydalanma 1960’lardan sonra başlamıştır. Önce meslek programlarıyla uzaktan eğitim uygulaması başlamıştır. Sonra MEB bünyesinde 1974’te Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur. Böylece Türkiye’de kitle eğitiminde eğitim teknolojilerinden faydalanma yoluna gidilmiştir. 1976’da Yükseköğretim düzeyinde televizyon ve radyo programları da yayımlanmıştır. Günümüzde de MEB bünyesinde EBA aracılığı ile televizyon ve internet üzerinden okulların kapalı olması nedeniyle evde olan öğrenciler için ders gösterimi yapılmaktadır (Okan, 1979; akt. Afacan ve Avcı, 2020). Koronavirüs salgını ile birlikte salgın döneminde eğitimde de yeni bir dönem başlamıştır. Salgın üniversiteleri etkilemiş, birçok ülkede yüzlerce üniversite kapatılmıştır. Araştırma laboratuvarları lisansüstü çalışmalarının yanı sıra araştırmalarını da askıya almıştır. Birçok üniversite kampüslerini öğrencilere kapatmış, salgında dijital öğrenme sürecine geçmiş, ancak bazıları araştırmacıların devam etmesine izin vermiştir. Türkiye’de ilk koronavirüs vakaları rapor edildiğinde, üniversitelerin rektörleri eylem planını görüşmek üzere Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK)’nda bir araya gelmişlerdir. Türkiye’deki 128 üniversitenin uzaktan eğitim merkezi hali hazırda mevcut idi. 13 Mart 2020’de de okullar ülke çapında kapanmıştır. Bu süreçte mevcut salgında dijital ortamda eğitimine devam edebilen üniversiteler ve ihtiyaçlara yanıt verebilen diğer tüm kurumlar, gelecekte yapılacak olan araştırmalar için bir model önerisi olarak düşünülebilir (Kutlu, 2020). Bu nedenle kurumlar da kendilerini bu doğrultuda akredite etmelidirler. Çünkü tekrar edebilecek olası bir salgına karşı da hazırlıklı olunması hem üniversitelere hem de öğrencilere güven verecektir. Salgın gibi kriz dönemlerinde eğitim ve öğretimin uzaktan devam etmesi konusunda teknolojinin bütün olanaklarından tüm öğrencilerin faydalanması için gerekli önlemler de alınmalıdır.

Türkiye koronavirüs salgınından diğer ülkelere nazaran daha başarılı bir profil çizmiştir. Bu başarının ülke tanıtımlarında kullanılması Türkiye’ye eğitim ve öğretim için gelmek isteyen öğrencilerde psikolojik olarak daha olumlu etki yaratacaktır. Bu hususta öğrencilerin beslenme ve barınma gibi temel ihtiyaçların dışında; eğlence, sanatsal faaliyetler ve turistik geziler gibi diğer gereksinimlerinin giderilmesinde de gerekli önlemlerin alındığının bilgisi verilmelidir. Turizm eğitimi alan öğrencilerin mezun olduklarında salgından sonra sektörde karşılaşabilecekleri durumlar için de hazırlıklı hale gelmeleri sağlanmalıdır. Örneğin; teknolojiyi daha iyi kullanabilmeleri, bildikleri yabancı dillerin sayısını artırmaları ve girişimcilik hakkında yeterli donanıma sahip olabilmeleri sağlanmalıdır. Özellikle salgın döneminde her duruma uyum sağlayabilen işletmelerin ve çalışanların daha başarılı oldukları

gözlemlenmiştir. Bununla birlikte çalışma sonuçlarında ortaya çıkan, öğrencilerin koronavirüs ile ilgili geliştirmiş oldukları metaforlardan yenilik kategorisinde yer alan fırsat ve yeni bir başlangıç düşünceleri söz konusu durumu destekler niteliktedir.

Bu çalışmanın zaman, maliyetten ve koronavirüsün etkisinden dolayı bazı kısıtları bulunmaktadır. Özellikle örneklem sayısından ötürü durumun tam tablosu ortaya konulamamaktadır. Bundan sonraki çalışmalarda yabancı uyruklu öğrencilerinin yanında diğer öğrencilere, akademisyenlere, idari personele de yapılması çalışmanın daha faydalı hale gelmesini sağlayacaktır. Ayrıca nicel bir yöntem ile çalışma yapmak isteyen araştırmacılar, Biçer ve arkadaşları (2020) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiş olan “Koronavirüs Anksiyete Ölçeği”nden yararlanarak farklı örneklemeleri inceleyerek farklı bakış açıları geliştirebilirler.

KAYNAKÇA

- ACAR, Y. (2020). Yeni koronavirüs (Covid-19) salgını ve turizm faaliyetlerine etkisi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 7-21.
- AFACAN, E. ve AVCI, N. (2020). Koronavirüs (Covid-19) örneği üzerinden salgın hastalıklara sosyolojik bir bakış. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5): 1-14.
- AKINCI, Z. ve SÖNMEZ, N. (2015). Engelli bireylerin erişilebilir turizm beklentilerinin değerlendirilmesine yönelik nitel bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 26(1): 97-113.
- AKSAKALLI, G. (2002). Koronavirüs (Covid-19) salgını ve koronafobi etkisi, <https://www.guvenliweb.org.tr/blog-detay/koronavirus-covid-19-salgini-ve-koronafobi-etkisi>.
- ALPAGO, H. ve ODUNCU ALPAGO, D. (2020). Koronavirüs salgınının sosyoekonomik sonuçları. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8): 99-114.
- ATAY, L. (2020). COVID-19 salgını ve turizme etkileri. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(1): 168-172.
- AYGÜN, M. ve ÜNAL, M. (2020). COVID-19 pandemisinin buz hokeyi sporuna etkisi. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(Özel Sayı 1): 195-204.
- BAHAR, O. ve ÇELİK İLAL, N. (2020). Coronavirüsün (Covid-19) turizm sektörü üzerindeki ekonomik etkileri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1): 125-139.
- BİÇER, İ., ÇAKMAK, C., DEMİR, H. ve KURT, M.E. (2020). Koronavirüs anksiyete ölçeği kısa formu: Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(Özel Sayı 1): 216-226.
- DANN, G. (2002). *The tourist as a metaphor of the social world*. In G, Dann (Ed.), *The tourist as a metaphor of the social world* (pp. 1-18), Wallingford, CT: CAB International.
- DEMİR ÖZTÜRK, E., KURU, G. ve DEMİR YILDIZ, C. (2020). Covid-19 pandemi günlerinde anneler ne düşünür çocuklar ne ister? anne ve çocuklarının Pandemi algısı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5): 204-220.
- DEMİR, M., GÜNAYDIN, Y. ve Demir, Ş.Ş. (2020). “Coronavirüs (Covid-19)’ün Türkiye’de turizm üzerindeki öncüllerinin, etkilerinin ve sonuçlarının değerlendirilmesi.” *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1): 80-107.
- ERASLAN, L. (2011). Sosyolojik metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi*, 27: 1-22.
- GERMANN, T. C., GAO, H., GAMBHIR, M., PLUMMER, A., BIGGERSTAFF, M., REED, C. ve UZİCANİN, A. (2019). School dismissal as a pandemic influenza response: when, where and for how long?. *Epidemics*, 28, 100348.
- İBİŞ, S. (2020). “Covid-19 salgınının seyahat acentaları üzerine etkisi.” *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1): 85-98.
- JAWORSKA, S. (2017). Metaphors we travel by: a corpus-assisted study of metaphors in promotional tourism discourse. *Metaphor and Symbol*, 32(3): 161-177.
- KAPLAN, T. ve KIZDIRICI, F. (2017). Türkçe öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinin “kültürel etkileşim”e ilişkin metaforik algılamaları. *SOBİDER Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(18): 614-627.

- KIVILCIM, B. (2020). Covid-19 (yeni koronavirüs) salgınının turizm sektörüne muhtemel etkileri. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1): 17-27.
- KÖROĞLU, Ö., MANAV, S. ve KARACA, K. Ç. (2018). Turizm rehberliği öğrencilerinin “Türk mutfağı” kavramına ilişkin algılarının metaforlar yöntemi ile belirlenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimleri Dergisi*, 10(2): 114-129.
- KULAKOĞLU DİLEK, N., DİLEK, S. E. ve GÜMÜŞ, M. (2016). Otel çalışanlarının turizm ve barış ilişkisine yönelik metaforik algıları. *Batman Üniversitesi Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(2/1):1-15.
- KUTLU, R. (2020). Yeni koronavirüs pandemisi ile ilgili öğrendiklerimiz, tanı ve tedavisindeki güncel yaklaşımlar ve Türkiye’deki durum. *TJFMPC*, 14(2): 329-344.
- LAİNG, J. and CROUCH, G. I. (2009). Myth, adventure and fantasy at the frontier: metaphors and imagery behind an extraordinary travel experience. *International Journal of Tourism Research*, 11: 127-141.
- LEVINE, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41(4): 172-175.
- OKAN, K. (1979). *Eğitim teknolojisi: eğitim araçlarından yararlanma*. Okan Yayınları.
- SEYİTOĞLU, F. ve ÇAKAR, K. (2017). Tourism education and internships: a metaphor analysis. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 17(4): 269-280.
- SEZER, E. (2003). Dilde ve edebiyatta “yol” metaforu. *Türk Dil Kurumu Araştırma Kütüphanesi*, 65: 88-92.
- SOYSAL, G. (2020). Koronavirüs salgını ve yaşlılık. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5): 290-301.
- ŞAHİN, E. ve YALIM KAYA, S. (2018). Yiyecek metaforları üzerine bir literatür incelemesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(59): 1105-1113.
- ŞAHİN, S., TEZCAN, A. E. ve BEKÇİ, M. (2018). Yerli turistlerin Türkiye, İstanbul, turizm ve turist rehberi ile ilgili metaforları. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1): 251-264.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). Covid-19 Rehberi, Mart 2020. https://www.tahud.org.tr/file/4f42cbfd-bbd9-4bf4-91b0-29698f53f198/COVID-19_Rehberi.pdf Erişim Tarihi: 23/05/2020.
- TAŞ, M., DÜZ, İ. ve ÜNLÜ, E. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinin “alternatif turizm” kavramına ilişkin algılarının metafor yardımıyla analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(39): 352-360.
- YAĞCI, P. ve AVCIKURT, C. (2018). Seferihisar halkının sakin şehir kavramına ilişkin metaforik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3): 1-18.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.